

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність А4 (за предметними спеціальностями)
А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правознавство
Викладач (-і)	Шинкарук Ярослав Іванович, к.ю.н., професор кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн; Остап'як Микола Михайлович, доктор філософії (PhD) за спеціальністю 081 Право, викладач кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн.
Контактний телефон викладача	Остап'як Микола Михайлович – 0979825043 Шинкарук Ярослав Іванович – 0673433307
E-mail викладача	Остап'як Микола Михайлович mykola.ostapiak@pnu.edu.ua Шинкарук Ярослав Іванович yaroslav.shynkaruk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://api.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами, <i>розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри</i> https://kttidip.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до курсу	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є право як регулятор суспільних відносин у різних сферах суспільного життя. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Основи теорії держави і права 2. Основні галузі права України Вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є формою правової освіти здобувачів освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія)». Це зумовлено рядом факторів: по-перше, необхідністю сформувати у здобувачів освіти належний рівень правосвідомості; по-друге, потребою в оволодінні ними практичними навичками застосування чинного законодавства України; по-третє, необхідністю виробити у здобувачів освіти вміння аналізувати наявні в Україні правові явища, державно — правову дійсність та правові процеси. Основними джерелами цієї виступають Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кодекс законів про працю України, Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення.	
3. Мета та цілі курсу	
<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Правознавство» є необхідність сформувати у здобувачів освіти належний рівень правосвідомості; потреба в оволодінні ними практичними навичками застосування чинного законодавства України; необхідність виробити у здобувачів освіти вміння аналізувати наявні в Україні правові явища, державно-правову дійсність та правові процеси. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Правознавство» є набуття здобувачами освіти знань та розуміння ролі права, його функції і завдання, місце серед інших соціальних інструментів, знати свої права, свободи і обов'язки, розуміти механізм, межі та способи їх реалізації. Це сприятиме не лише подоланню правового нігілізму, що існує зараз у нашому суспільстві, а й стимулюватиме процес демократичних перетворень, які відбуваються в Україні. Лише правосвідома особистість здатна активно включитися в	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, реалізовувати пошук і критично оцінювати інформацію з різних джерел, використовувати її в професійній діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти із дотриманням принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК3. Здатність володіти змістом та сучасними науковими дослідженнями в галузі громадянської освіти.

СК4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних наук та громадянської освіти в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

СК6. Здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, громадянської освіти, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

СК10. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, формувати і розвивати у здобувачів ключові і предметні компетентності з історії і громадянської освіти, наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.

СК13. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан, формувати ціннісні ставлення в учнів, організовувати безпечно, вільне від насильства й цькування освітнє середовище.

Результати навчання:

ПРН3. Виявляти критичне мислення, аналізувати, оцінювати та інтерпретувати інформацію з різних джерел, включно з цифровими ресурсами, визначати власну позицію із суперечливих питань.

ПРН4. Демонструвати громадянську позицію, дотримуватися етичних норм, принципів академічної доброчесності, прав людини, верховенства права та демократичних цінностей.

ПРН6. Знати сучасні наукові підходи в галузі громадянської освіти, орієнтуватися в нормативно-правовій базі та структурі правової системи України.

ПРН7. Інтегрувати знання з історії та громадянської освіти в цілісну педагогічну діяльність, реалізовувати міждисциплінарні підходи.

ПРН12. Організовувати інклюзивне, безпечне та підтримувальне освітнє середовище з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей учнів.				
ПРН13. Формувати в учнів визначені державними стандартами ключові компетентності, результати навчання, критичне мислення, навички самооцінювання, демократичну культуру і соціальну відповідальність.				
5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
Вид заняття		Загальна кількість годин		
Лекції		12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2	014 Середня освіта (Історія)	1,2,3,4	Нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема			кількість год.	
			лекції	заняття сам. роб.
Змістовий модуль I. Основи теорії держави і права				
Тема № 1. Основи теорії держави			2	2 7
Тема № 2. Основи теорії права			2	2 7
Тема № 3. Основи правової поведінки та юридичної відповідальності			2	2 6
Змістовий модуль II. Основні галузі права				
Тема № 4. Основи конституційного права України			2	2 7
Тема № 5. Основи цивільного права України			2	2 7
Тема №6. Основи сімейного права України				2 7
Тема №7. Основи трудового права України				2 6
Тема №8. Основи кримінального права України			2	2 7
Тема № 9. Основи адміністративного права України				2 6
ЗАГ.:			12	18 60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Карпатського національного університету імені Василя Стефаника і визначається Розділом 3 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. За усні відповіді на практичних заняттях, тестування, зразки документів, виконані вправи студент може отримати максимально 45 балів, за контроль самостійної роботи 5 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.			
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язково з'явитися на залік і виконати письмові завдання, які передбаченні в заліковому білеті. Заліковий білет складається з 5 запитань. В заліковому білеті перше та друге запитання описові і оцінюються по 15 балів кожне. Третє та четверте питання передбачають коротку відповідь і оцінюються по 8 балів кожне, а п'яте – тестове в 4 бали. Максимальний бал за залік становить 50 балів. За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) здобувачі			

	освіти можуть виконувати індивідуальні завдання.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена Розділами 1 та 2 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Практичні заняття передбачають оцінювання усних відповідей студентів, виконання та перевірку виконаних вправ, тестів зразків документів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Організація контролю знань здобувачі освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються Розділом 3 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали письмових робіт.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Семестровий підсумковий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Здобувачів денної форми здобуття освіти повинні виконати письмові завдання, які передбачені в залікових білетах, програмові вимоги до заліку з навчальної дисципліни «Правознавство» містяться на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0-6/>

Академічна доброчесність:

У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. Можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується <https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>.

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus та інші.

8. Рекомендована література

Основна

1. Загальна теорія права : підручник. О. В. Петришин, В. В. Лемак та ін. Харків : Право, 2020. 568 с.
2. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
3. Конституційне право України : підручник. Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. 2-ге вид., перероб. й допов. Харків : Право, 2024. 672 с.
4. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид., стереотипне. Київ : Алерта, 2021. 528 с.
6. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар : станом на 01 січ. 2023 р. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova та ін. ; за заг. ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко. – Київ : Норма права, 2023. 1424 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/29228>

Додаткова

1. Конституційне право : навчальний посібник / Д. С. Терлецький та ін. – Одеса : Фенікс, 2023. – URL: <https://doi.org/10.32837/11300.26099>
2. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій : навчально-методичний посібник / О. В. Попович, Л. В. Томаш, П. П. Латковський. – Чернівці, 2022. – 182 с.
3. Остапенко О. І. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов та ін. – 2-ге вид., доп. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 616 с.
4. Парасюк М. В., Парасюк В. М., Грабар Н. М. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях) : навч. посіб. – Львів : Растр-7, 2021. – 467 с.
5. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. – Харків : Право, 2021. – 272 с.
6. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посібник. – Київ : Медицина і право, 2021. – 256 с.
7. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права : навч. посібник. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 268 с.
9. Трудове право України : підручник / за ред. проф. О. М. Ярошенко. – Харків : Вид-во, 2022. – 376 с.
10. Тицька Я. О. Теорія держави і права : навчальний посібник / Я. О. Тицька, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва, Н. В. Атаманова, Н. Б. Арабаджи. – Одеса : Міжнародний гуманітарний ун-т, 2021. – 193 с.
11. Цивільне право. Частина I : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Є. О. Харитонов, О. М. Берназ-Лукавецька, І. В. Завальнюк та ін. ; за ред. Є. О. Харитонova, С. В. Завальнюка. – Одеса : Фенікс, 2024. – 108 с. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.27266>
12. Цивільне право : особлива частина. Практикум : навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. – 264 с.

Нормативно-правові акти:

1. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
4. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
6. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
9. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
12. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
13. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
14. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
15. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

Викладач _____ Остап'як Микола Михайлович